

Vlaams
Parlement

vergadering **C34 – LEE5**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 19 oktober 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de radioactieve vervuiling van rivieroeveren - 192 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een omgevingsvriendelijke aanleg van parken - 202 (2010-2011)	7
Vraag om uitleg van de heer Filip Watteeuw tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over groene fiscaliteit en de inventarisatie van milieuschadelijke subsidies - 214 (2010-2011)	9

■

Waarnemend voorzitter: mevrouw Marleen Van den Eynde**Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de radioactieve vervuiling van rivieroeveren****- 192 (2010-2011)****De voorzitter:** Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, dames en heren, sta me toe een deeltje van de Molse geschiedenis te schetsen. Al sinds de jaren 50 lozen het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK), Belgoprocess en het voormalige bedrijf Eurochemic radioactief afval in de Molse Nete op de grens van Mol en Geel. Dit afvalwater wordt geloosd via wat men daar 'de smeerpip' noemt. Die pijp is of was een asbestbuis van 11 kilometer lang die een tracé volgde dat nergens op een plan vermeld stond. De bewoners zijn er steeds van uitgegaan dat er water uit die pijp kwam. Ze zijn er zich nooit van bewust geweest dat er radioactiviteit uit kwam. Op regelmatige basis werd 'de buis' gecontroleerd. Dat was bekend bij de bewoners, maar meer wisten ze daar niet over.

Eind jaren 90 was er plots een lek in de buis. Het water kwam deels terecht in Gooreersel, een plaats in een gehucht van Mol-Achterbos. Het water overspoelde een maïsveld. Prompt werd dat gebied afgesloten en afgegraven. Men zei dat het om radioactief afval ging.

Onder impuls van een bewoner, Lea De Groof, is er toen werk gemaakt van een onderzoek. De smeerpip liep wel degelijk onder privé-eigendommen. Ze hebben daar in de jaren 90 een rechtszaak van gemaakt. In 1999 heeft Greenpeace daar uiteindelijk de eerste onderzoeken uitgevoerd en vastgesteld dat er radioactief slib wordt aangevoerd. Niet alleen bevat de bedding van de Molse Nete radioactief slib, maar ook de omgeving. Doordat er nogal wat overstromingen zijn, komt dat vervuilde water ook in vijvers, tuinen en weilanden terecht.

Sinds die periode is er al heel veel gebeurd. Men heeft al heel dikwijls vastgesteld dat er een probleem is. Men heeft al heel dikwijls onderzoeken gedaan en mogelijke oplossingen voorgesteld, maar er is nog nooit iets van gekomen. In 2007 zijn er door Greenpeace nogmaals stalen genomen waarvan er zes duidelijk radioactiviteit bevatten. Niet alleen in Mol maar ook in Geel zijn radioactieve punten gemeten. Als we Greenpeace moeten geloven, zitten we daar met een fundamenteel gezondheidsprobleem. Ze wijzen zowel op stralingsgevaar als op gevaar van inwendige besmetting. Als kinderen daar zouden spelen of wandelaars langs de Nete zouden passeren, en in contact komen met de modder, zou dat tot ernstige gezondheidsproblemen kunnen leiden, aldus Greenpeace. Als we Belgoprocess moeten geloven, zal het allemaal niet zo'n vaart lopen. Zij beweren dat de impact op de volksgezondheid minder groot is dan Greenpeace voorstelt.

Minister, in 2009 werd hierover aan toenmalig minister van Leefmilieu Crevits ook al een vraag om uitleg gesteld. Zij heeft geantwoord dat er geen consensus bestond over de vervuiling daar en wie daar moet gaan saneren. Ze heeft beloofd om verder onderzoek te verrichten en dat op te nemen in de bekkenbeheerplannen. Tot op heden, minister, hebben we daar geen enkele duidelijkheid over. In ieder geval zult u het me eens zijn dat daar radioactieve bevuilding is en dat dat niet kan.

Minister, is daar effectief al bijkomend onderzoek gebeurd naar de sanering van die radioactieve oevers? Wat is het resultaat daarvan? Wanneer zal dat slib verwijderd worden? Is er al duidelijkheid over wie voor de kosten moet opdraaien? Op welke manier zult u vanuit Vlaanderen communiceren over de gezondheidsrisico's die dat slib met zich meebrengt?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, collega's, ik kwam daarnet in de gang een collega uit Dessel tegen. Ik vroeg of hij ook naar de commissie Leefmilieu kwam, maar hij antwoordde van niet, omdat er daar niet echt een probleem was, zei hij. Ik schrok

daar toch wel van. Ik weet dat er radioactieve activiteiten plaatsvinden in die regio. Kunt u ons eens bevestigen, minister, hoe ernstig de problematiek daar is en of er inderdaad gezondheidsrisico's zijn? Blijft het enkel beperkt tot de regio Mol? Zijn het alleen de oevers of ook de rivier zelf? Doen er zich problemen voor langs de rest van het verloop van de Nete?

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Voorzitter, minister, collega's, ik ken het verhaal dat mevrouw Deckx heeft geschetst. Het probleem is daar wel degelijk aanwezig.

Ik wil nog iets toevoegen aan de vraagstelling, minister. In 2005 was er een eerste vergunning voor Belgoproces. Tijdens het voorbije openbare onderzoek en bij de nieuwe vergunningsaanvraag heeft men nu nog meer lozingsvrachten en hogere dosissen gevraagd dan eerder toegekend. Dat verontrust mij. Enerzijds zegt het bedrijf dat het nooit de in de vergunning toegestane hoeveelheid loost, maar anderzijds stellen we vast dat ze nu bij de nieuwe vergunningsaanvraag toch nog meer vragen dan eerder was toegestaan. Een en ander is dus niet met elkaar in overeenstemming.

Onze vraag, die mijn collega Sanctorum u ook al via een schriftelijke vraag heeft bezorgd, is of het mogelijk is om daar een onafhankelijk onderzoeksorgaan op te zetten om de problematiek na te kijken. Het vervelende in dit dossier is namelijk dat Belgoproces zijn eigen vergunningen bewaakt en nakijkt, als federale dochter van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC), en dat daar geen externe controles op gebeuren. Wij verwachten heil van een onafhankelijk instituut dat die controles uitvoert.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Deckx, de situatie in Mol is mij zeer goed bekend. Ik bezoek die streek trouwens af en toe, omdat ik daar familie wonen heb.

Door de bevoegheidsverdeling rond radioactiviteit gebeurt de controle van de oevers van de Molse Nete door het FANC. De verontreiniging met mogelijk radioactieve stoffen werd door het FANC nauwgezet in kaart gebracht en wordt via een specifiek toezichtsprogramma verder opgevolgd. Op basis van de onderzoeksresultaten oordeelt het FANC dat een dringende ingreep niet te rechtvaardigen is.

Het is onze bedoeling om de sanering van de radioactieve oevers te integreren in een totale sanering van de Molse Nete. Naast de radioactieve verontreiniging blijkt immers dat het opwaarts gelegen beektraject ook sterk verontreinigd is, en wel met zware metalen. Die zijn voornamelijk afkomstig van het verontreinigde grondwater rond de terreinen van Umicore. Als je geen oog hebt voor deze opwaartse verontreiniging, heeft het weinig zin om afwaarts alles te saneren. Wil je dus een duurzaam resultaat verkrijgen, dan moet je het volledige traject aanpakken. Het is belangrijk om doordacht te werk te gaan door het probleem aan de bron aan te pakken.

Concreet betekent dit dat de prioriteit ligt bij de sanering van het verontreinigde grondwater dat vandaag voor een constante aanvoer van verontreiniging zorgt. Daarna zal werk worden gemaakt van een integrale sanering van waterbodems en oevers van de Molse Nete. Ter voorbereiding van die sanering loopt er momenteel een waterbodemonderzoek naar zware metalen in het opwaartse deel van de Molse Nete.

Betreffende de financiering van het onderzoek en de sanering van waterbodems, is het nieuwe Bodemdecreet, meer bepaald in artikelen 124 en 132, duidelijk. Het is de waterloopbeheerder die de kosten van het waterbodemonderzoek en de waterbodemsanering moet dragen. Het Bodemdecreet stelt wel dat de gemaakte kosten verhaald kunnen worden op wie aansprakelijk is voor de bodemverontreiniging, zodat het principe 'de vervuiler betaalt' gewaarborgd blijft. Dat staat in artikel 134.

Het FANC zal met het lopende toezichtsprogramma de situatie verder opvolgen en via regelmatig georganiseerde infomomenten het brede publiek inlichten. Na de sanering van de

verontreinigingsbronnen moet een bodemsaneringsproject opgesteld worden voor de oevers en de waterbodem van de Molse Nete. Dat zal ook aan alle betrokkenen gecommuniceerd worden.

Eerst moet dus dat gedetailleerde onderzoek worden afgerond. Dat wordt in de loop van volgend jaar verwacht. Nadien zal een heel concreet plan van aanpak worden uitgewerkt en zal de verontreiniging stroomopwaarts worden aangepakt.

Mijnheer Peeters, u had een vraag over bijkomende lozingsvrachten die recent zouden zijn toegestaan. We hebben er niet meteen zicht op of dat via ons gebeurd is. Ik zal het eens nakijken.

De problematiek is in kaart gebracht. Er is een verontreiniging, dat is niet nieuw, maar het vereist geen dringende ingreep opdat het niet verder zou worden verspreid, aldus het verslag van de FANC.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, het is goed dat u de regio en het probleem kent. Dat maakt u meer betrokken. U verwijst terecht naar de bevoegdheidsverdeling. U zegt dat een dringende ingreep niet noodzakelijk is, maar niet iedereen in de regio is daarvan overtuigd, want u weet ook dat we daarover heel tegenstrijdige berichten ontvangen.

U zegt ook dat u bezig bent met het onderzoek, dat wordt afgerond in de loop van 2011. Hebt u er zicht op wanneer de sanering start? Men zit daarop te wachten. Het gebied wordt wel eens gebruikt door wandelaars. Er liggen ook velden in de buurt, en er zijn soms overstromingen. Wie ben ik om het FANC tegen te spreken? Als ik de stellingen van Greenpeace mag geloven, dan hebben zij daar absoluut een andere kijk op. Het is dan toch aangewezen om de bevolking daarover gerust te stellen.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Minister, u hebt het over de grondwaterbevuiling, vooral ter hoogte van Balen, als gevolg van de metaalverwerking in de metallurgie die er vroeger was, en die nu naar boven komt. Dat is een groot probleem. Maar ik verwijs naar het probleem van de lozing zelf. De nieuwe vergunning is waarschijnlijk nog niet verleend. Het openbaar onderzoek liep vanaf september. Die procedure wordt weldra afgerond. Dat is iets van een andere orde, het gaat over een lozingsvergunning en heeft niets te maken met het ernstige probleem van de zware metalen.

In het verleden is gesteld dat we de aanpak en de sanering van de oevers, waarop nu na ruiming radioactief slib is gedeponneerd, apart moeten benaderen. Dit probleem kunnen we niet zomaar in een bekkenbeheerplan stoppen. Het lijkt me verder te gaan dan het ruimen van een rivier en een ecologisch oeverbeheer. Het gaat hier over een probleem van radioactiviteit. Ik vraag me af of de bekkenbeheercomités genoeg knowhow hebben om dat te behandelen.

De heer Bart Martens: In het verleden is er veel onderzoek gebeurd naar de bodemverontreiniging van de Scheppelijke Nete. Als het gaat over zware metalen afkomstig van de metallurgie in het verleden, gaat het waarschijnlijk daarover. In het bekken van de Laak, die in de Nete uitmondt, is de verontreiniging van Tessengerlo Chemie al jarenlang via oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek in kaart gebracht. Als ik me niet vergis, zijn er zelfs bodemsaneringsplannen voor opgemaakt, maar die raken niet uitgevoerd. In de bodemsaneringsdecreten is de waterloopbeheerder saneringsplichtig, niet saneringsaansprakelijk. Hij kan die kosten recupereren van degene die aansprakelijk is voor die verontreiniging, in dit laatste geval Tessengerlo Chemie. Al die kosten moeten wel worden geprefinancierd. Gelet op de precaire budgettaire situatie is dat vaak een rem voor waterloopbeheerders om zich in het kader van hun bekkenplannen op een gedegen manier van hun saneringsplicht te kwijten. De vraag is of we daaraan kunnen verhelpen, en hoe we die verontreiniging die al in kaart is gebracht, en die vaak prioritair zou moeten worden

gesaneerd, maar waar vervolgens niets mee gebeurt door gebrek aan middelen voor de prefinanciering van die kosten, toch kunnen deblokkeren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Minister, ik begrijp dat het FANC het probleem goed in kaart heeft gebracht en dat er volgend jaar actiemaatregelen zullen worden aan verbonden. Waar ik geen antwoord op heb gekregen, is het risico voor gezondheid. Ik kan dat niet goed inschatten. Zijn er nu problemen voor de gezondheid of niet? Is dat uw bevoegdheid? Is daarover overleg gepleegd met de minister van Volksgezondheid?

De voorzitter: Minister Joke Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het is effectief de bedoeling om tot een integrale sanering over te gaan. Je kunt maar saneren als je de constante aanvoer stopzet. Het heeft geen zin om de oevers en de bodem schoon te maken, als je ondertussen een almaar nieuwe aanvoer van verontreinigd water hebt. Dat is het eerste dat we willen aanpakken: het stopzetten van de constante aanvoer. Daarom moet er een duidelijk plan worden uitgewerkt. Daarmee moeten we beginnen, en dan moet de rest volgen om tot een integrale sanering te komen. Er zijn al deelstudies gebeurd, maar een volledig plan van aanpak is er nooit uitgewerkt.

De lozingsvergunning is nog niet tot bij ons gekomen. Het spreekt voor zich dat we alle elementen zullen opnemen, als daarover een uitspraak moet worden gedaan.

Inzake het gevaar voor de volksgezondheid, heb ik verwezen naar het rapport en de controle door het FANC. Ik veronderstel dat dat een openbaar document is. Het valt onder de openbaarheid van bestuur. Daaruit blijkt dat er op basis van de onderzoeksresultaten geen dringende ingreep nodig is om een acuut gevaar voor de volksgezondheid tegen te gaan. Ik veronderstel dat dit document openbaar is en ter beschikking kan worden gesteld. Ik weet het niet. Het is een federaal document, maar ik veronderstel dat er geen probleem mee is. Ik zou zeggen: bekijk het eens, bekijk wat er effectief zoal in staat. De conclusie, op basis van grondig onderzoek, luidt echter dat er geen echt acuut gevaar bestaat waardoor er dringend moet worden ingegrepen. Anders was dat al gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag wanneer we die sanering mogen verwachten. Ik ga er uiteraard mee akkoord dat er voldoende en grondig onderzoek moet gebeuren, maar deze situatie blijft aanslepen. Als de vraag wordt gesteld, antwoordt men telkens opnieuw dat men ermee bezig is, maar we vragen eigenlijk wel een concrete oplossing voor het probleem. Of het probleem nu hoogdringend is of niet, het gaat over een radioactieve verontreiniging van een oever. Dat lijkt me sowieso een situatie die niet wenselijk en niet houdbaar is ten aanzien van de bevolking. Ik zou daar dus toch graag een concreet antwoord op hebben.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Sorry, ik had uw vraag over het hoofd gezien. Het is niet zo dat ik daar niet op wou antwoorden.

Begin volgend jaar zou dat concrete onderzoek afgerond moeten zijn. Dan zal er een duidelijke timing worden uitgewerkt. Pas dan zal ik u heel concreet de datum kunnen geven waarop dat daadwerkelijk op het terrein zal worden uitgevoerd. Ik kan dat nu dus nog niet zeggen. We wachten eerst het onderzoek af. Volgend jaar zal daar echter zeker duidelijkheid over zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een omgevingsvriendelijke aanleg van parken
- 202 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, geachte leden, de jongste jaren duiken in onze media af en toe verhalen op over geluidshinder door spelende kinderen. Die leiden telkens tot felle discussies tussen voor- en tegenstanders van spelende kinderen nabij woonomgevingen. Voor ons blijft het belang van een speelomgeving nabij de woonplaats van het kind centraal staan, maar misschien kan er toch worden gekeken naar factoren die het omgevingslawaaï temperen.

Een nieuwe casus doet zich nu voor in de stad Gent, in het zogenaamde Bijgaardepark. Mijn vraag gaat echter niet specifiek over dat dossier, maar over omgevingshinder in het algemeen bij de aanleg van parken.

Navraag bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) heeft me geleerd dat er wel handboeken bestaan met goede praktijken qua beplanting, paden en dergelijke meer, maar dat er geen handboek voorhanden is met beheertechnische en ontwerpmatige ingrepen met het oog op het creëren van een park dat omgevingsvriendelijk is, een creatie die dus rekening houdt met de bewoning in de buurt en met de diverse functies die worden verwacht van het park zelf.

Nochtans zou het mijns inziens een goede zaak zijn, mochten gemeenten en steden die de aanleg of heraanleg van een park overwegen, en dat meestal ook autonoom doen, in eerste instantie attent worden gemaakt op deze mogelijke problematiek. Er zou dus een scan plaatsvinden en de gemeenten zouden ook een inventaris krijgen van concrete maatregelen om tot een omgevingsvriendelijk park te komen, en misschien zelfs concrete voorbeelden van geslaagde projecten.

Minister, hoe wilt u inspelen op dit aandachtspunt, met betrekking tot het opstellen van een handboek van goede praktijken en op het vlak van de sensibilisering van de lokale besturen, zodat rekening wordt gehouden met die bezorgdheid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, mevrouw Stevens, het door u aangehaalde concrete geval is me ook bekend, maar het lijkt me inderdaad goed dit ruimer te bekijken. Ik ken de problematiek ter plaatse echter en ik zal daar straks ook op terugkomen.

Onlangs zijn er in kranten nog een aantal voorbeelden aangehaald met betrekking tot de omgevingsvriendelijke aanleg van parken. Zo waren buurtbewoners bijvoorbeeld bang dat kinderen in het water zouden belanden. Volgens het Harmonisch Park- en Groenbeheer – de visie van het ANB op openbaar groen in Vlaanderen – spelen parken in op de behoeften van de samenleving. Daarbij is de creatie van omgevingsvriendelijke parken uiteraard een evidentie. Daarom ook is in die visie participatie een heel belangrijk concept. Daarbij worden de omwonenden, de toekomstige parkbezoekers en lokale verenigingen actief betrokken bij het plannen, inrichten en beheren van het park en wordt er ook echt gericht geluisterd naar wat ze te vertellen hebben, in een open debat, in een dialoog. Zo kan men bij een plan voor een park ook rekening houden met de maatschappelijke waarden, noden en interesses.

Dat is ook gebeurd. Ook in het geval van het Bijgaardepark is er sprake geweest van een zeer uitgebreid participatief proces. Tijdens de hele planningsprocedure stonden communicatie en participatie centraal. De aanleg van het Bijgaardepark werd afgerond in het voorjaar van 2010. Sindsdien zijn er enkele overlegmomenten geweest met de omwonenden naar aanleiding van de recente klachten, namelijk in mei, juni en september van dit jaar. Op die

overlegmomenten is afgesproken dat er bijsturingen zouden plaatsvinden, zoals het aanbrengen van bijkomende beplanting door de stad Gent.

Het concept van de participatie wordt uitvoerig besproken in het Vademecum Beheerplanning Harmonisch Park- en Groenbeheer. Daarnaast werd in opdracht van het ANB ook een publicatie uitgebracht door de Vrije Universiteit Brussel (VUB), getiteld 'Het park mét iedereen. Ideeënboek voor participatie in groen.' Die publicatie vormt een houvast en een inspiratiebron voor de aanpak van de publieke betrokkenheid. Er staat onder meer in hoe door middel van participatie op bewonersprotesten kan worden ingespeeld.

Naast het Vademecum Beheerplanning Harmonisch Park- en Groenbeheer, zijn nog verschillende technische vademecums ontwikkeld. Die vademecums hebben onder meer betrekking op specifieke thema's als water, grasland, integrale toegankelijkheid of bomen. Er zullen nog bijkomende vademecums worden ontwikkeld. Die zullen vooral betrekking hebben op infrastructuur, kruidachtigen, heesters en struiken. Tot slot zal nog een vademecum over ontwerpen worden ontwikkeld. In dat vademecum zal voldoende aandacht worden besteed aan de problematiek van geluidsoverlast door spelende kinderen. Zo zullen richtlijnen worden geformuleerd om de omgevingslast in het algemeen en de geluidsoverlast door spelende kinderen in het bijzonder tot een minimum te beperken. Daar moet in het ontwerpstadium aandacht aan worden besteed. Indien we een mogelijke problematiek van bij het begin kunnen aanpakken, kunnen we toekomstige problemen voorkomen.

Het concrete geval zal verder worden onderzocht. We zullen oplossingen zoeken. Globaal genomen, zullen we trachten in de toekomst op een preventieve wijze op mogelijke problemen te anticiperen. De inrichting van een park kan immers tot hinder leiden.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Ik dank de minister voor haar duidelijk antwoord. Ik ben blij te vernemen dat verschillende vademecums zijn opgesteld en dat ook aandacht aan preventie wordt geschonken. We moeten de geluidshinder door spelende kinderen in de buurt en van de mensen die het park gebruiken zo minimaal mogelijk houden.

Indien ik het goed heb begrepen, zijn de mensen die in deze Gentse buurt wonen, hier wel degelijk uitgebreid bij betrokken. We moeten er echter over waken dat deze betrokkenheid niet pro forma tot stand wordt gebracht. De aanbevelingen moeten effectief worden meegenomen. Dit is vaak de kritiek van buurtbewoners. Er wordt niets met hun opmerkingen gedaan. De buurt ergens bij betrekken, is een mooi principe. Als puntje bij paaltje komt, moeten we er echter over waken dat het stadsbestuur met alle opmerkingen, punten van kritiek en commentaren rekening houdt. Dit mag niet, zoals uit gemakzucht wel eens gebeurt, ergens in een lade beladen. We moeten het evenwicht bewaken tussen de aanplanting en het belang van de buurt.

Ik heb eigenlijk nog geen antwoord gekregen op de vraag in welke mate de stads- en gemeentebesturen worden gestimuleerd om de vademecums te gebruiken als de aanleg of de heraanleg van een park wordt overwogen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Die vademecums worden heel vaak gebruikt. Om na te gaan hoe bepaalde zaken kunnen worden bijgestuurd, is er constant overleg met onze diensten. Het is niet meer mogelijk eender wat te doen. Op dat vlak is er geen probleem.

We moeten eens zien wat de concrete klachten zijn en hoe we daarmee kunnen omgaan. Zo kunnen we in de toekomst problemen trachten te vermijden. We moeten blijven leren. Soms proberen we iets nieuws uit. Dit levert soms onverwachte effecten op. Daarom werken we telkens weer aan die richtlijnen. Indien nodig, moeten we ze kunnen bijsturen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Filip Watteeuw tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over groene fiscaliteit en de inventarisatie van milieuschadelijke subsidies - 214 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Minister, het vergroenen van de fiscaliteit is een optie die vanuit verschillende hoeken naar voren is geschoven. Meestal heeft men het over het internaliseren van de externe milieukosten, over heffingen, retributies en taksen. Het gaat dan over heffingen op afval, grondwater, mest enzovoort. De laatste tijd zit daar weinig evolutie in. De grote evolutie is van begin jaren 90 tot halfweg de jaren 2000.

Een aspect dat heel weinig aan bod komt, is het verlagen van milieuschadelijke subsidies. Die worden toegekend aan een bepaald gedrag waaraan negatieve milieueffecten worden toegeschreven. Het zijn zaken die we moeten vermijden, die niet logisch zijn als we uitgaan van een algemene vergroening. De milieuschadelijke subsidies kunnen voorkomen binnen alle beleidsdomeinen. Daarom had ik deze vraag om uitleg gesteld in de commissie Financiën.

Al in 2006 werd een onderzoek over milieuschadelijke subsidies toegewezen aan het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) aan de universiteit van Leuven. Het onderzoek had als doel een inventaris op te stellen van bestaande milieuschadelijke subsidies in Vlaanderen. In het bijzonder zou er aandacht worden besteed aan de sectoren transport, energie en landbouw. Naast de inventarisatie zou het onderzoeksteam ook beleidsaanbevelingen formuleren die bestaande negatieve gevolgen voor het milieu moeten verminderen. De optie was om dit ook te vertalen in concrete beleidsdaden.

Het rapport was oorspronkelijk gepland voor 2007. In een aantal beleidsbrieven werd gemeld dat het eraan zat te komen. Op een vraag van voormalig Vlaams volksvertegenwoordiger Daems antwoordde minister Crevits dat in januari 2008 een publieke voorstelling van de studie zou gebeuren in het kader van het Milieurapport Vlaanderen (MIRA). Tot op heden werd dit onderzoek nog steeds niet gepresenteerd. Nochtans zou er een tijd geleden al een eerste versie van dit onderzoeksrapport gepresenteerd zijn.

Minister, het bevreemdt me dat – 2006 tot eind 2010 is een hele tijd – het rapport er nog steeds niet is. Het onderzoeksteam waaraan het rapport is toegewezen, is nochtans een gerenommeerd team. De leider wordt in Europa algemeen erkend als een specialist in milieufiscaliteit.

Minister, wat is er de oorzaak van dat er nog steeds geen onderzoeksrapport werd gepresenteerd? Waarom werd niet verder gewerkt op basis van de eerste versie? Heeft de Vlaamse Regering nog de bedoeling om te komen tot een inventarisatie van milieuschadelijke subsidies? Wanneer zal die inventarisatie worden afgewerkt en gepresenteerd? Wat zijn de prioriteiten van de Vlaamse Regering inzake vergroening van de fiscaliteit? In hoeverre wil de Vlaamse Regering in dat domein milieuschadelijke subsidies aanpakken? Zijn er hier al concrete maatregelen gepland?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er zijn eigenlijk twee onderzoeken. In opdracht van MIRA is er in 2007 een studie uitbesteed aan het HIVA om een inventaris te maken van milieuschadelijke subsidies in Vlaanderen. Tegelijk loopt in het kader van het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling, opgestart in 2006, een 5 jarenonderzoek naar milieufiscaliteit. Dat

gebeurde ook door het HIVA. Het is dezelfde instantie die het doet, maar het gaat over twee aspecten.

De begeleidingsgroep van MIRA had fundamentele kritiek op het ontwerp van eindrapport dat in 2008 werd voorgelegd. Daarom werd beslist om dit eindrapport niet te publiceren. Er werd aan de onderzoekers gevraagd om een nieuw onderzoeksplan op te stellen met twee outputs: een conceptuele en methodologische paper in verband met de OESO-checklistmethodologie en een voorstel voor casestudies. De onderzoeker is nu bezig met de uitvoering van deze cases in het kader van het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling.

Er werd niet verder gewerkt op basis van de eerste versie van het onderzoeksrapport omdat er fundamentele kritiek was van de begeleidingsgroep op de gekozen methodologie. Aan de onderzoeker is gevraagd om een andere aanpak voor te stellen. De stand van zaken is dat eind dit jaar expertgroepen zijn gepland over de twee geplande cases: landbouwsubsidies en de Vlaamse renovatiepremie. In 2011 verwachten we de resultaten van dit onderzoek.

In het door de Vlaamse Regering goedgekeurde ontwerp MINA-plan 4 is het maatregelenpakket nummer 7 subsidies met impact opgenomen. Dit pakket bevat twee luiken. Eén: het effectiever en efficiënter maken van onze eigen milieusubsidies, en twee: het evalueren en bijsturen van milieuschadelijke subsidies. De opname in MINA-plan 4 is gebeurd in uitvoering van de beleidsnota. Onder de operationele doelstelling staat: “We optimaliseren de impact van subsidies op het leefmilieu.”

Zodra de al vermelde studie is afgerond, zal ik de conclusies ervan vertalen in het beleid. Wat zijn de prioriteiten inzake vergroening? Hiervoor verwijs ik graag naar maatregelenpakket 17 van het ontwerp MINA-plan 4, dat gaat over het promoten van groene groei. Hierin wordt gemikt op het vergroenen van economische beleidsinstrumenten, zoals fiscaliteit en premies, in allerlei beleidsdomeinen. Een spoor op langere termijn is het zoeken naar manieren om binnen de Vlaamse bevoegdheden de belastingdruk te verschuiven van arbeid naar milieu.

Concrete maatregelen zijn er op dit moment nog niet gepland, noch op het gebied van fiscaliteit, noch met betrekking tot de milieuschadelijke subsidies. Zoals gezegd, zullen we dat volgend jaar vertalen. Daarnaast staat er in het regeerakkoord dat we werken aan de vergroening van de autofiscaliteit. Samen met minister van Begroting Muylers, maar ook met minister Crevits, maken we daar concreet werk van. Dat is het eerste dat we zullen aanpakken.

De voorzitter: De heer Watteuw heeft het woord.

De heer Filip Watteuw: Minister, uw antwoord roept nog vragen op. U zult toegeven dat de periode van 2006 tot 2010 behoorlijk lang is. Het is toch vreemd dat een onderzoek dat is toegewezen in het begin van 2007, in 2010 nog altijd geen rapport heeft opgeleverd. Zelfs als men in 2008 vaststelt dat daar een en ander aan mankeert, vraag ik me af waarom het zo lang heeft geduurd voor men dit heeft gezien. Waarom duurt het dan nog zo lang om een resultaat te hebben? Men verwijst naar methodologie. Ik veronderstel dat het HIVA, toch een gerenommeerd onderzoeksinstituut, vooraf duidelijke richtlijnen heeft ontvangen.

Ik vraag me af of ik kan beschikken over de methodologische kritieken. Ik veronderstel dat dit openbaar kan worden gemaakt.

Ik kan enkel hopen dat er zo snel mogelijk resultaten zullen zijn en dat de Vlaamse Regering op termijn verder concrete maatregelen zal treffen. Het is uiteindelijk vrij mager. Indien we ons enkel op de autofiscaliteit zouden focussen, zou het resultaat behoorlijk mager uitvallen. Ik hoop dat het iets sneller vooruit kan gaan.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb absoluut niet gezegd dat het enkel om de autofiscaliteit gaat. Dat is tot nu toe het verst gevorderd. We zullen echter rekening houden met de conclusies uit het onderzoek. Indien we dat niet van plan waren, zouden we dit niet in de

beleidsnota en in het MINA-plan 4 hebben opgenomen. Hierover mag zeker geen misverstand bestaan. Dit is niet het enige wat we willen doen.

De heer Watteeuw vraagt zich ook af waarom het allemaal zo lang moet duren. Dit onderzoek is in 2006 opgestart en zou 5 jaar lopen. Wie een aantal effecten op het leefmilieu in kaart wil brengen, heeft wat tijd nodig om dat allemaal uit te werken. Dat lijkt me logisch.

Verder is me ook gevraagd wat de fundamentele kritiek op het ontwerp van eindrapport was. De begeleidingsgroep heeft dit besproken. Ik weet het eigenlijk niet. Ik moet de heer Watteeuw het antwoord voorlopig schuldig blijven. Ik zal het eens navragen. Ik zal het antwoord aan de commissiesecretaris trachten te bezorgen. Ik hoop dat dit de heer Watteeuw wat wijzer zal maken. Volgens mij gaat het er vooral om de termijn van 5 jaar te doorlopen.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Ik heb niet veel aan het antwoord van de minister toe te voegen. Ik ben blij dat ik eventueel bijkomende informatie zal ontvangen. Ik hoop eveneens dat de Vlaamse Regering, zoals de minister ons heeft beloofd, meer zal doen dan enkel aan de autofiscaliteit te werken. Er zijn nog heel wat mogelijkheden om de fiscaliteit te vergroenen. Ik denk dan niet enkel aan heffingen, maar zeker ook aan subsidies.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■